

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theodōritu Episkopu Kyru Kai Eyagriu Scholastiku Ekklesiastikē Istorìa, Eklogai Apo Tōn Istorion Philostorgiu Kai Theodōru

Theodoretus <Cyrrhensis>

Mogvntiae, 1679

XVII. Alia ejusd. Imper. epistola ad Macarium Hierosolymitanum
Episcopum de Constructione Iacrosanctae Ecclesiae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14162

quidem execrandum illud ædificiū de-
strui iussit: humumque illam impuris
sacrificiis contaminatam exportari, &
quam longissime extra urbem projici:
Deinde vero Ecclesiam maximam ac
pulcherrimam eodem in loco ædificari
præcepit. Verum hæc evidentius o-
stendit epistola ipsa, quam ad Ecclesie
illius Antistitem misit. Erat hic Macari-
us ille, cujus supra mentionem fecimus;
qui etiam maxima Synodo interfuerat:
& una cum reliquis impietatem Arii
prostraverat. Est autem hujusmodi.

CAP. XVII.

Alia ejusdem Imp. epistola ad Macarium Hierosolymitanum Episcopum, de constru-
ctione sacrosanctæ Ecclesiæ.

Vicior Constantinus Maximus Macario.

TANTA est Servatoris nostri gratia,
ut nulla sermonis copia ad præsen-
tis miraculi narrationem sufficere vi-
deatur. Nam sacratissima illius passio-
nis monumentum, sub terra jam pri-
dem occultatum tot annorum spatio
delituisse, quoad communi omnium
hoste sublato, famulis ejus inlibetatem
vindictis affulgeret, omnem revera
admirationem superat. Nam tametsi om-
nes quotquot ubique terrarum sapi-
entes habentur, in unum coacti, aliquid
pro hujus rei dignitate dicere institue-
rint, ne ad miniam quidem ejus partem
aspicere posse mihi videntur. Quippe
hujus miraculi fides omnem humanam
rationis capacem naturam tantum ex-
cedit, quantum humanis Divina præ-
cellunt. Quocirca hic unus mihi ac
præcipuus semper est scopus, ut quem-
admodum veritatis fides novis quoti-
die miraculis inclarescit, sic etiam me-
tes omnium nostrum ad sanctissimam le-
gis observantiam, cum omni modestia
& concordia alacritate incitetur. Quod
quoniam omnibus perspectissimum esse
confido, illud tibi imprimis perlusum
velim, nihil mihi antiquius esse, quam
ut sacrum illum locum, quem Dei jussu
turpissima adjectione simulachri, velut
gravi quodam pondere exoneravi; &
qui ab initio quidem Dei judicio san-
ctus fuit, postea vero multo sanctior ef-
fectus est, ex quo Dominicæ passionis
fidem in lucem protulit; eum, inquam,
locum fabricarum pulchritudine exorne-
mus. Decet itaque prudentiam tuam,
singula ad opus necessaria ita disponere

λυθῆναι μὴν προσέταξε τὸ μυστρὸν ἰκοδό-
μημα. τὸν δὲ χεῖν ἐκέλευον τὸν ἐναγέσι μολω-
θέντα θυσίαις ἐκφορηθῆναι, καὶ πόρρω παρὶ φῆ-
ναι τὰ ἄεσι. εἶτα νεῶν ἰκοδομηθῆναι μεγα-
στόν τε καὶ κάλλιστον. δηλοῖ δὲ ταῦτα (σαφέστερον ἢ
ἔπιστολῆ, ὡς πρὸς τὸν πρέσβηρον τὸ ἐκκλησίας
ἐκέλευε ἀπέσφρα. μακαρίῳ δὲ ἡμῶν ἐστὶ, ἔτι
πρὸς δὲ ἐμνήσθημεν, ὅς καὶ τὴν μεγάλῃς κακο-
νωνήκῃς συνόδου, ἐπὶ τὴν δόξαις σου τοῖς ἀλλοῖς
καὶ ἡγωνισαῖο βλασφημίαν ἐστὶ ἄσκη.

Κεφ. ιζ.

B* ἄλλη τὴ ἀυτῆ ἐπιστολῆ πρὸς μακαρίον τὸν ἐπίσκοπον ἱεροσο-
λύμων, περὶ τῆς ἰκοδομίας τῆς θαύμα.

Νικητῆς κωνσταντίνου μεγιστοῦ μακαρίου.

TΟΣΑΥΤΗ τῆς σωτηρίας ἡμῶν ἐστὶ ἡ χάρις,
ὡς μηδεμίαν λόγων χορηγίαν ἔπαρσίως
θαύμασθαι ἀξίαν εἶναι δοκεῖν. ὁ γὰρ γνώρισμα
τῆς ἀγνώσεως ἐκείνης πάσης, ὑποτῆ γῆ παλαι-
κρυπτόμενον, τὸσούτοις ἐτῶν παροδοῖς λα-
θεῖν, ἀχρεῖς ἐδιδάτῃ τῆ κοινῆ πάντων ἐχθρῶ ἀ-
ναιρέσεως ἐλευθερωθῆσι τοῖς ἐαυτῶ θεοῦ πα-
σιν ἀναλάμπειν ἔμελλεν, πᾶσαν ἐκπληξῆν ὡς
ἀληθῶς ὑπερβαίνῃ, εἰ γὰρ πάντες ἐδιδάτῃ πάσης
τὸ οὐκ ἐμνήσθῃ εἶναι δοκεῖν ἐσοφοί, εἰς ἐν καὶ τὸ
αὐτὸ σωελθόντες, ἀξίον τι ἔστω ἀγαθῶν
ἐθέλωσιν εἰπεῖν, εἰ δὲ ἀνὰ πρὸς τὸ βραχυτάτου
ἀμιλληθῆναι διωήσον. ἐπὶ τοσούτον πᾶσαν
ἀνθρωπίνην λογισμῶν χωρητικὴ φύσιν ἢ τῆ
θαύμασθαι τῆς πίστεως ὑπερβαίνῃ, ὅσω τῶν
ἀνθρωπίνων τὰ ἐράνια συνέσκηκεν εἶναι δυνα-
τώτερα. διὰ τῆ το γὰρ ὅσα αἰετὶ πρὸς τὸ καὶ
μόνον ἐστὶ μοι σκοπός, ἵν' ὡσπερ ἐαυτὴν ὁσημέ-
ραι καινότεροις θαύμασιν ἢ τῆ ἀληθείας πίστεως
ἰσχυροῦσιν, ἔτι καὶ αἱ ψυχὴ πάντων ἡμῶν
D πρὸς τὸν ἀγιον νόμον σωφροσύνη καὶ ὁμογνωμο-
νι πρὸς θυμῶν ἀσπαδαιότεραι γίνων. ὅπως ἐπὶ
δὴ πᾶσιν εἶναι νομίζω φανερόν, ἐκέλευε μάλι-
στὰ σε πεπεῖσθαι βέλομαι. ὡς ἀρετῆ πάντων μοι
μᾶλλον μέλει, ὅπως τὸν ἱερὸν ἐκέλευον τόπον, ὃν
θεὸς πρὸς ἀγαθῶν αἰχρίσῃς εἰδὼς προεδήκῃς,
ὡσπερ πνος ἐπικέρμης βάρεσε ἐκείστω, ἀγιον
μὴν ἐξ ἀρχῆς θεὸς κείσει γενηθῆναι, ἀγιώ-
τερον δὲ ἀποφανθῆναι, ἀφ' ἐτῶν τῆ σωτηρίας
πάσης πίστεως εἰς φάει πρὸς ἡγαθῶν, ἰκοδο-
μημάτων καλλῆ κοσμήσωμεν προσήκει
τοῖσιν τὴν σὺν ἀγχινοῖαν ἔτι διατάξαι τῆ

καὶ ἐκάστῃ τῶν ἀναγκῶν ποιῶσα δὲ πρόνοιαν, ὡς ἔμῳ βασιλικῆν τῶν πανταχῶς βελτίονα, ἀλλὰ καὶ ἄλοιπὰ τοιαῦτα γυνεῶς, ὡς πάντα τὰ ἐφ' ἐκάστης καλλιτεχνίας πόλεως, ὑπὸ τῆς κλισματὸς τέτῃ νικᾶσθαι καὶ περὶ μὴν τῶν τοίχων ἐγέρσεως τε καὶ καλλιτεχνίας, δρακιλλίαν δὲ τῆς ἡμέτερῃ φίλῃ, τῷ διέποντι τῶν λαμπροτάτων ἐπαρχῶν τὰ μέτρα, καὶ τῷ τῆς ἐπαρχίας ἀρχόντι, παρ' ἡμῶν ἐκτελεσθῆναι φρονίδια γινώσκοντες, κεκλευσάμενοι γὰρ ὑπὸ τῆς ἐμῆς εὐσεβείας, καὶ τεχνίτας καὶ ἐργάτας, καὶ πάντ' ὅσα περὶ τὴν οἰκοδομὴν ἀναγκαῖα ὑψιχρῆσθαι, τῶν δὲ τῆς καταμάθοιεν ἀλχινοῖας, τῶν δὲ ἀρχιτέκτων δὲ τῶν ἐκείνων προνοίας δόξα λατρεῖν. περὶ δὲ τῶν κίωνων εἴτ' ἐν μαρμαρέων, ἀλλ' ἀνομιόφας εἶναι πμωτέρας τε καὶ χρησιμώτερας, ἀλλ' ὡς σωφροσύνης ἡρομένης, πρὸς ἡμᾶς γράψαι σπέδασον ἢ ὅσων δὲ ἀνὴρ ὁποῖον χρῆσαι εἶναι διὰ τῆς σῆς γράμματός ἐπιβῶμεν, ταῦτα πάντα χόθεν μείνετε χθῆναι δύνηθῆναι γὰρ τῆς κόσμου θαυμασιώτερον ἴσπον, καὶ ἀξίαν φαιδρυνέσθαι δικαιοσύνην δὲ τῆς βασιλικῆς καμάρων, ποτέρον λακωναρίας, ἢ διὰ τὸν ἐτέρας ἐργασίας γενέσθαι δοκεῖ, τῶν δὲ σὲ γινώσκει βέλομαι. εἰ γὰρ λακωναρίας μέλλοι εἶναι, δυνήσθαι καὶ χρυσῶ καλλιπιδῆναι, τὸ λυπόμενον, ἢ ἀνὴρ ὁποῖον τοῖς πρὸς ἡμᾶς δικασταῖς ἢ τὰχος γνωριεθῆναι ποιήσει, ὅσων τῆς ἐργῆς τῶν τεχνιῶν καὶ ἀναλωμάτων χρεῖα ἀλλ' πρὸς ἐμὲ εὐθέως ἀνευέλκων σπέδασον, ἔμῳ μόνον περὶ τῶν μαρμαρέων τε καὶ κίωνων ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν λακωναρίων, εἴτε καὶ ἴσπον καλλιπιδῆναι ἐπιτελεῖσθαι, ὁ θεὸς σε διαφυλάξῃ ἀδελφεῖ ἀγαπῆτε.

κεφ. ιη'.

Περὶ ἐλένης τῆς τῆς βασιλέως κωνσταντίνου μητρός, καὶ τῆς περὶ τὴν οἰκοδομίαν τῶν θεῶν ναῶν σπεδῆς.

Τάτοις τοῖς ἱερομασιν ἐκ ἀλλοῦ πρὸς δικαιοσύνην, ἀλλ' ἀλλ' ἂν τῆς βασιλέως ἡ μητρός, ἢ καλλιπιδῆς ἐκείνης, τῶν δὲ πάντων ἀδομένη τῶν εὐσεβῶν, ἢ τὸν μέγαν τέτον Φωστῆρα τεκῶσα, ἢ τὴν τῆς εὐσεβείας αὐτῶν πρὸς ἐνέκῃσα τρὸς φίλῶν αὐτῶν τῶν ὁδοιπορίας πόνων ἀναχομένη, καὶ τῆς γήρωσ ἀλογισαμένη τὰ πάθη πρὸ γὰρ ὀλίγου τῆς τελευτῆς τὴν ἀποδημίαν ταύτην ἐσεῖλατο, ὁ δὲ δοκονεῖ τις δὲ τῆς βίβης τὸ τέμα καὶ εἰληφέν. ἐπεὶ δὲ τὸ χωρίον εἶδεν ὁ κείνος, τὸ τῆς κοινῆς ὁδοιπορίας τὰ πάθη δεξάμενον, εὐδὺς μὴ τὸν μυσταρὸν ἐκείνων νεῶν κατὰ λυθῆναι, καὶ τὸν χῆν ἐκφορηθῆναι πρὸς ἑτάξε. δὴ λυθ

A & curate, ut non modo basilica ipsa omnium quæ ubique sunt, pulcherrima, sed & reliqua membra ejusmodi sint, ut omnes quantumvis eximia singulorum urbium fabricæ, ab hac una facile superentur. Ac de parietum quidem substructione & elegantia, Draciliano amico nostro, agenti vices clarissimorum Præfectorum Prætorio, & Præsidii provinciæ scias curam à me esse commissam. Jussit siquidem pietas nostra, ut artifices & operarii, & quæcunque ad hoc opus necessaria esse ex prudentia tua cognoverint, protinus instante illorum sollicitudine dirigantur. De columnis vero & marmoribus, quæcunque & pretiosiora & utiliora esse inspectione operis facta judicaveris, cura ut ad nos perscribas: ut cum ex litteris tuis cognoverimus, quot & qualibus opus sit, ea undique possint comportari. Equum est enim, ut qui præ totius orbis locis maxime admirabilis est locus, pro dignitate sua exornetur. Porro cameram Basilicæ, utrum laqueatam, an alio quopiam operis genere faciendam censeas, certior à te fieri velim. Nam si laqueata fiet, auro quoque poterit exornari. Restat igitur ut sanctitas tua supra memoratis judicibus quam primum significet, quot operariis & artificibus & sumptibus opus erit: ut quæ ad me celeriter referat, non modo de marmoribus & columnis, sed etiam de lacunaribus, si hoc opus venustius esse censueris. Divinitas te fervet frater charissime.

CAP. XVIII.

De Helena matre Imp. Constantini: deque ejus studio in edificatione Ecclesiæ.

HA S litteras non alius quispiam per tulit, sed ipsa Imperatoris mater, tanti filii parens illa, & ab omnibus piis tantopere celebrata, quæ & magnum illud lumen orbi peperit, & pietatis alimenta ei subministravit: ipsa itineris laborem subiens, & senectuti suæ incommoda pro nihilo reputans. Etenim paulo ante mortē hoc iter ingressa est: octogenaria vero decessit è vita. Postquam ergo ad locum illum pervenisset, qui universo orbi salutarem passionem exceperat, illico execrandum quidem illud fanum everti, & rudera exportari jussit. Cum verò sepulchrum quod hactenus latuerat, in lucem emerisset,